

Üksik number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind lättesaatmisega aastas 4 r. 50 k.,
6 kuu eest 2 r. 30 k., 3 kuu eest 1 r. 20 k. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 k., 6 kuu eest
1 r. 80 k., 3 kuu eest 90 k. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Harju ja Kiiu tänaval nr. 15,
"Teaduse" raamatukaupluses.

Nr. 8.

Laupäeval, 11. (24.) oktoobril 1914.

Nr. 8.

 Minult samm-sammult jõuavad meie wahwad wäed ärawõidetud waenlase
linnas edasi.

Palume lugejaid meile nende oma tuta-
wate ja sugulaste päewapiltiisi saata, kes käesole-
was sõjas haawata saanud wõi lahinguwäljale
jäänud, mitte ainult feltkonna tegelaste ja ohwit-
seride omaisi, sest i g a isamaa eest walatud weretilk,

olgu ta lihtsoldati wõi ohwitseri oma, on kallid ja
tuleb arwesse wõtta. Pildid awaldame lehes ja
saadame siis päewapildid tänuga tagasi. Pildile
palume lähemad teated juurde lisada: nimi, liig-
nimi, wäeosa, kus kohal haawata saanud wõi langenud.

Lahinguväli peale lahingut Termondi all (Belgias).

Mets mühab...

Ma sammun taha metsa sügavuses...
 mu ees on org ja eemal mäeküür,
 mu kõrval aga kasvab nagu müür
 mets omas muinasjutuiluduses.

Kuust kuuse kõrval seisab kindlal jalal,
 kuust kuuse najal tõuseb ülesse
 ja vahib uhkelt mullasülesse,
 kus elujõudu küllalt veel on alal.

Torm raputab ja paenutab neid lüngu,
 neid värisema paneb juurteni,
 kuid rahus sirguvad nad edasi,
 ei mõtlegi siin iial jääda lüngu.

Ja kui on liiga vägev tormiviha
 ja nende ramm ehk lööb ju raugema,
 siis võivad nad siin ainult murduda —
 ei lõmitada pole nendel iha!

Ja noored kuused vaikselt, vaikselt moel
 eesküju võtavad siin wanadelt:
 täis elujõudu vaatavad kõrguselt
 ja kasvavad siin tugewate toel.

Et saaks kord nendestki, kui juba marud
 on maha murdnud nende wennad, õed,
 siin jälle oma suguseltsi toed,
 kui laotavad wälja omad harud.

Ja kuigi nende ofsi lumi rõhub,
 ei juured kasvamisest peata,
 waid tulewiku tarwis koguma
 nad walmis jõudu, mis kõik lütked lõhub!

Mets mühab pühalt, tasakeste
 ta ladwast kohab üle laia maa:
 ju oma olen ma, mu kodumaa,
 ja ustawaks jään sulle igaweste!

R. Põld.

Sunnid.

Jutustus Belgia st.

I.

25. augustil 1914, kell 9 hommikul, tuli Saksa wäe eesjalk Belgia külasse.

Wõimata seati wahid wälja ja wõeti majade läbi otsimine ette, kuid tagajärgeta.

Ei leitud ei püssi, ei mõrka ega revolwrit.

Major lastis ka küla ümbruse läbi otsida, kuid seegi oli asjata.

Siis käsits ta kõik külaelanikud turuplatši peale kokku koguda — mehed, naised ja lapsedki.

Käsi täideti tohe ja kokku kogus 180 inimest, nende hulka ka lapsed arwatud. Kõik tulid rahulikult ja külmal.

Major nägi, et kõik mehed wanad olid. Noori ei olnud nende keskel ainustki.

„Kus on külawanem?“ küsis major karedalt.

„Teie ees“, wastas üks wanamees rahulikult ja astus tema ette.

„Sina oledki siis külawanem?“

„Jah, herra.“

„Mis pärast puuduvad noored mehed?“

„Meid ei ole siin.“

„Kus need siis on?“

„Teenistuses; pidivad sõjawälke astuma, kui sõda kuulutati.“

Major naeratas.

„Leitnant Steinberg!“ hüüdis ta.

Hüütud ohwitser astus ette.

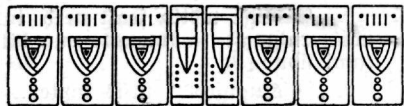
„Raamat!“

„Siin ta on, herra major!“

„Lugege, mis sellest külast on kirjutatud — wilja kasvatomise osakonnas!“

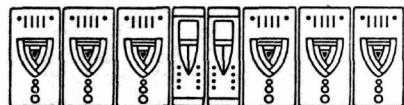
Ohwitser kumardas ja luges:

„Weijeid: hãrgi 22, lehmi 35, lambaid 227, hobuseid, eeslid ja kitsesid 18, wanakrid 12, tanu, parta, anisid umbes

Meie aja hunnid.

Saksa sõjameeste ümberkäimine
äravõidetud linna rahulikkude
elanikkudega.

200, õlgi umbes 3000 kubi, ruffid 285 puuda, kaeru 431 puuda. Elanikud on vaikesed, ajsad, rahulikud, kahjuta, külavanema nimi on Johann Schiener."

"Küllalt!" karkestas major lugejat elavalt. "Pole enam tarvis lugeda!"

Dhwitser niutas pead ja pani raamatu jälle kinni.

"Kagu näete", jattas major, "tean ma kõik, kui palju teil warandust on."

"Kui teie minult jelle täpipealset ülesandmist nduatsite", ütles külavanem rahulikult, "siis täidaksin ma jeda wististe. Meie ei waleta!"

"Wäga wdimalit; aga nüüd annate teie mulle kõigest, mis teie on ja mis jelles raamatus seisib, poole wälja. Minna teile oma käsu täitmiseks poole tundi aega; kui te kästu ei täida, pandakse küla põlema."

"Lubage aupakkumist tähendada, et teie nõudmine meile nähjaarurma toots. Need toiduained on meile kõige tarvilikumad. Znimjuse nimel palun ma teid ühe kolmandikuga jellest rahul olla, wdi koguni neljandikuga. Meie oleme siin kaitseta inimesed ja waejed. Ja meie ei ole kahju teinud ei teile ega kellegile teie rahwast. Jumala pärast, kelle poole ka teie palwetate, muutke oma käst ära!"

"Teie olete hulluks läinud — ausdna!" wastas major naeratades. "Mina wdin teilt kõik ära wdttu, aga olen ainult poolega rahul, ja teie nurijete weelgi! Kuulge — mina ei ole weel ilal antud käsku muutnud; tehke, mis tegema peate, kui teie ei taha, et teie onnid leekima hakkawad!"

Ja hobusele kannuliseid andes kihutas ta eemale, kuna dhwitser küla peale pandud trahwi ootama jäi.

Murelikult, süda täis walu, läksid külaelanikud oma warandust kohale tooma.

II.

Sakslased tõiwad enestega kaasa wiisteistkümmend wao-automobili, millega nad saaki tahtsid kaasa wiia. Ja armutumalt nõuti see saak sisse.

Automobilid sõitsid terve kolonne kaupa. Oli saaki enam, kui automobilid mahutada jõudsid, siis pandi

automobilidele täidetud wantrib järele, mis külaelanikkude käest oliwad ära wõetud. Nõwimist toimetati pdhjalikult, midagi ei jäetud alles, mis kudagi wiisi kasulik wõis olla.

Ei wõi midagi kurwemat olla kui talupojad, kellest kõik nende warandus ära rööwiti.

Kui lahkumisetund kätte jõudis, kogusid soldatid ritta ja jäiwad oma ülema poolt teeleminefu käsku ootama.

Mitsetelt tõstis major käe üles ja kõik jäiwad liikumataalt oma kohtadele seisma.

Major pööras külavanema poole, kes tema ligidal seisis.

"Tulge lähemale!" kästis ta.

Wanake astus tema ette.

"Kas tahate mulle minu küsimiste peale kosta?"

"Küsi, herra," wastas wanake lühidelt. "Kui need küsimised niijugused on, et wastata wdin, siis tahan teid rahuldada."

"Misjugune on teie maja?"

"See, mille ees seijate."

"See juur, walge maja, millest õlest katus peal?"

"Seejama."

"Kus on teie perekond?"

"Siin, minu kõrwal."

Ja ta näitas käega ühe wana eide peale, kes umbes 68 aastat wana, kae umbes wiieteistkümmne-aastase poisike peale, kae umbes 40—45-aastase naise peale ja kolme tütarlapje peale, kellest kõige wanem umbes 17, kõige noorem arvata 15-aastane oli.

"See on teie terve perekond?" küsis major.

"Jah, herra!"

"Pojapoegi teil ei ole?"

"Dn, kolm, aga nad läksid jõtta."

"Hea küll. Piirake need inimesed ümber, et nendest ükski ära ei pdgene!"

"Misparast peaksid nad pdgenema?" wastas külavanem; "nemad pole ju mingijugust kurja teinud."

Soldatid täitsid wiibimata majori kästu.

Teised talupojad wärisesid hirmu pärast; naised ja lapsed nutsid ja palwetasid.

Montenegrolased lahingust koju tulles.

„Teie perefond vastutab teie eest ja jääb pandiks“, vastas major tigeeda naeruga.
„Mina ei saa teist aru, herra,“ ütles külawanem imestades.

„Olge wait, küll te juba aru saate!“ vastas major niisama külmalt kui enne. „Teie peate mulle filmapilk üttelema, misjuguised sejutorrast Belgia sõjavägi piiri peal on, misjuguised polgud seal seisavad, misjuguised juurtükid ja kuulipildujad... kui piiriäärse küla wanem peate teie seda teadma.“

„Sellest ei tea mina midagi!“ vastas belglane rahulikutult.

Major punastas wiha päraft.

„Rüüd kuulake teravamine, mis ma teile ütlen: mina tean kindlaste, et teie teate paljugi, aga minule jalgate. Annan teile wiis minutit järelemõtlemiseks aega; kui teie siis mulle kõik awalikult ära ei ütlete, Donnerwetter! — siis karistan ma teid nii, et sellest veel saja aasta päraft hirmuga räägitakse!“

Major sõitis ohwitseridega juttu ajades eemale.

Ta tahtis hirmja karistusega belglasi ära hirmutada, et need Sakja wäele enam vastu ei hakkaks.

Aga kõik külawanema perekonna liikmed jäwad soldatite kestele rahulikutult seisma. Soldatite taga seisid teised külaelanikud ja kõikide näolt paistis piirita hirm.

Warsti sõitis major jälle ohwitseride seltsis tagasi ja jäi külawanema ette seisma.

„Noh,“ hüüdis ta jämedalt, „mis otjusele teie jõudsite? Kas otjustaste andeks paluda?“

„Mina ei mõista teid,“ vastas wana belglane julgeste. „Ma täitsin kõik teie nõudmised ja wastasin kõikide teie küsimiste peale — mis te veel tahate?“

„Ah nii!“ hüüdis major terawalt. „Küll näeme!“

„Mina olen walmis piina kannatama ja jurema!“ vastas wanake julgeste.

Major waatas talle hääne pilguga otja ja pööras siis oma ohwitseride poole.

„Teie kõik olete tunnustajad, mu herrad,“ hüüdis ta tõlawal häälel, „kudas see nurjatu mulle vastu hakkab!“

Ohwitserid nitutasid aupatlikult pead.

„Kui mind selleks sunnitakse, siis mõistan ma kogu kohut, aga hirmus on see — küll näete!“ jatkas ta metsikut naerdes.

Ja ütles siis kapten Schimmelmänn'ile:

„Kästige wõtta tealt need kolm naisterahwast ja kõwaste puu külge finni siduda?“

„Misjuguised?“ küsis kapten.

„Need tealt!“ tähendas major kolme tütarlaste peale.

Ennetud kahwatased: külmawärinad wõdiseid neil üle ihu. Nad oliwad hirmu päraft kui meelest ära ja kahmasid ema ümbert surmahirmus finni.

„Oh ema, ema!“

Prutaw oli nende peale wadata, isegi soldatite näole ilmus teatud haleduse ilme; wististe tuliwad neile nende omad emad ja ded kodumaal meelde.

Äimult major istus uhkest sadulas, sigar juus, ja wahtis jeda pilki toorel pilgul.

Hirmuwärin käis terveft talupoegade salgast läbi nagu elektrijuga, sest niisugust metsikut, niisugust loomalikkuft ei olnud nad veel üal näinud ega enestele ka ette kujutada teadnud.

Tõusis wali murin.

„Ah ah!“ hüüdis major naerdes, „nagu näha, tahate veel mäsajama hakata?! Hei, soldatid, müpea kui keegi neist liigutab, laske kogu nende peale!“

„Zumala eest — pidage!“ hüüdis wana külawanem, kuna ta silmist jämedad piirad alla weefesid.

Tahtmataft puutus ta selle juures majori hobuse külge. „Ära puutu, lurrjus!“ kiffendas major ja lõi rewolwri päraga wanakejele pähe.

See kiffus werise peaga maha, tõusis aga filmapilk jälle üles ja pühtis were oma näo pealt ära.

„Ma palun ja wannutan teid kõige nimel, mis maailmas kõige pühkam on, jellejama Zumala nimel, keda ka teie palute, laske täna ainult minu weri woolata! Kas oleme meie süüdlased, kas peame meie wastutama selle hirmja sõja eest? Meie, kes me siin waikseft elamine ja maailma asjadest midagi ei tea? Ka teil on emad, ded, naised, kes teid armastawad ja kodumaal teie päraft nutawad, jst et teie neift kangel olete. Nende kalliste omaste nimel — olge halastajad, olge inimesed! Isegi kõige murdjamad metsalised armastawad oma puegi, kaitsewad neid, lasewad endid iie nende eest ära tappa! Mõtelge oma emade ja ddede peale ja heitke armu waeSte laste ilmsüütuse ja häbitundmuse peale. Nemad pole teile midagi kurja teinud, ärge puutuge naisterahwaid, halastage kaitseta nõrkade peale!“

„Dn ju kõne fõrd juba otjas?“ katkestas major tigeदैत naerdes tema juttu. „See ruttu, minu kannatus on juba katkemas!“

„Weel üks sõna, üksainus sõna, ma palun teid!“

„Räägi, aga tee lühidelt!“

„Kui teid ükski asi ei rahulda, kui teie palwet ei kuule, kui teie süda kivist on;“ jatkas wanake julgeste, „kui teile tingimata tarwis on werd, et meie kallal wõiksite oma wiha jahutada, meie kallal, kes me belglased oleme, — siin on jehi ja mitte wähe; wõtkte meid kõik, kästige meid piinata, üles puua, maha lasta, kui see tarwilik on, meie kõik sureme rõõmuga, kui aga need pääsewad, keda meie armastame; aga Zumala päraft, kes taewas elab ja kõik näeb, halastage naisterahwaste peale, meie laste peale; ärge andke meie lapsi oma soldatitele rüwetada ega piinata; meie kõik oleme walmis jurema — meie kõik, wõtkte!“

„Jah, wõtkte meid!“ hüüdisid kõik wanad mehed kui ühest juust. „Meie oleme walmis!“

Major naeratas.

„Need meised arwawad enestest ei tea mis!“ hüüdis ta. „Nad ei saa aru, et nende elu nii kui nii minu käes

seisab ja et nad kdit itheainsa sdnna peale minu suist maha lastakse. Suu kinni! Aga teie kuulge, mis ma käjutan!"

Külaelanikkude suust tuli ehmatuse kija.

Kolm noort neidu kisti ema küljest, kes hirmu pärast juba poolsurunud oli, lahti!

Nende nõrgasti vastupanekust hoolimata rebiti nende riided puruks ja joeti nad ihualasti puu külge kinni.

See oli kole. Kolm kahwatanud tütarlast, häbi ja hirmu pärast poolsurunud; silmad täis pisaraid, puu küljes, nende kõrval kolm alamohvitseri külmalt, pitad witsafimbud käes; ülemuse poolt käsku oodates, et terve küla ees neid peksta, kes ilmajüüdat oliwad kui sündinud lapjed.

Paistis nagu oleks maailma kultuura kolm aastajada tagasi läinud ja kujutaks nüüd täielikku wägivalwawaltisust — barbarismust.

"Tarwis on lpetada!" jatkas major. "Tarwis on ära minna — oleksime juba pidanud laugemal olema!"

Ta kõigutas mõdda ja hüüdis:

"Tehke oma töö!"

Witsjad wuhisesid õhus ja lõikasid neidude rinnad nagu noaga fakkli...

Kojas hirmus tarjatus. Külaelanikud hakkasid kui sipelgab liikuma. Mehed, naised, lapjed, kdit tungisid lähemale, ilma et keegi oleks mõelnud, mis jelle tagajärg oli.

"Tuld!" käsutas major.

Käis wali põrin — kogupaut.

Aga põgenemise ajemel tungisid külaelanikud veel lähemale, teerutasid tübaraid ja hüüdsid:

"Elagu Belgia!"

"Tuld", käsutas major uueste.

Jälle käis kogupaut.

"Elagu Belgia!" oli wastus.

Nii järgnes kogupaut kogupaugule ja iga paugu peale tajas ifka nõrgemalt ja nõrgemalt hüüe:

"Elagu Belgia!"

Wiienda kogupaugu järele jäi kdit waitfeks.

Terwe küla elanikud oliwad ära häwitatud.

"Mha!" hüüdis major, ja pani sigari jälle suhu, "nüüd on see terve pesa häwitatud!"

Mittelt tõusis surmtehade seast weel üks inimene, digemine: werine kogu, püsti, astus just majori ette, wistas talle werd näkku ja hüüdis hauahäälega:

"Kain! Ole ära neetud nagu esimene mõrjutas! Ole ära neetud — ära neetud — ära neetud!"

Major kahmas rewolwri järele, aga haawatu langes juba jälle maha ja oli juba laugedes surunud...

"Mu herwad!" hüüdis major ohwitseride poole külmalt.

"Siin ei ole meil enam midagi teha. Tarwis majad põlema panna, ja siis teele!"

Käsi täideti kofje ja warsti oliwad külast ainult suitsewad aherwared järel.

Kümme minutit hiljem lahkus Saksa wäesalk, automobilsid rõõwitatud warandusega ees, endisest ditsewast Belgia külast.

R. P.

Soldati kiri.

Armas wend!

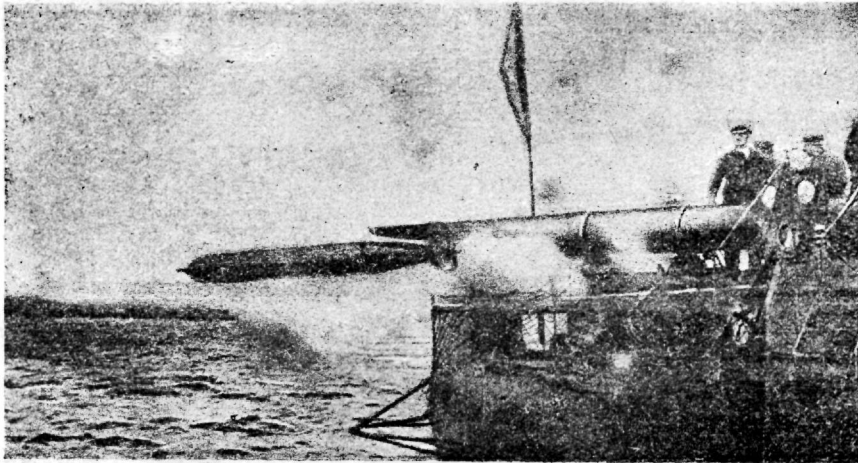
Südamlikku tänu, mida ma sinu wastu su saadetuse eest tunnen, ei osta ma, kahjuks, kuidagi sõnadega wälja ütelda. Oleksid sa siin, ma suudleksin sind tema eest sada korda ja pisarafilmi. Kõige selle järele, mis ma wiimaste nädalate sees näinud ja teinud ja läbi elanud, tundus su lahkus minu meelest nagu taewalik kingitus. Saadetud soojad futad on mul juba jalas, soe puhbas särk seljas ja kindad käes. Ja paberossid — sa ei wõi aimatagi, kui wäga need mul puudusiwad, sest et neid siit ümbrusest, pealegi lahingu ligidalt, kufagilt ta kulla eest ei saa osta. Ma tundsin enda otse miljonäri olewat, kui esimese nendest põlema panin ja mõned nendest ka sõpradele annetasin. Ole südamest tänatud. Kui Saksa dum-dumid mind elusse jätawad ja me üksteist weel kord näha saame, küll ma sind, wend, siis meeles pean!

Beneföbralikud meeleawaldused Braagas. Austria ulanid meeleawaldajaid — tshheji ja poolakaid — „rahustamas“.

Nüüd muidugi soowiksid ja teada, kuidas ma siin elan ja mida ma teen. See on arusaadaw. Aga mitte nii arusaadaw ei ole, mis minuga siin on sündinud. Ma olen siin hoopis teiseks saanud. Kui ma esimest korda mitme teise Eesti wenna seltsis laia lahingurinna taga seisin ja kaugelt suurtükimürinat kuulsin ning lõhtewaid sheapnellist ning pommisid ja põlewaid külastid nägin, siis oli mu jüda täis isearalikku näriwat tundmust. Oli see hirm? Wististe küll. Jgatahes ei osta ma sellele tundmusele teist nime anda. Aga nüpea kui meid lahinguliinile käsutati ja me üle surm-nute ning haawatute lastekraawidesse jookstime, ning esimesed kuulid käima panime, kodus iga hirmutunne. Tuli nii ütelda päris tapmishimnu. Tõsiselt tegime oma hirmsat tööd, kuna meid, wähemalt mind, weel isearanis see teadmine julgustas, et nüüd aeg on oma põlijele waenlasele, kes meidki seifjada aastat oma waljusega rõhunud, kätte maksta. Meie esifad kannatasid, meie ise oleme kannatanud, nüüd kannatagu nemad ka. Ja ma usun — nii mõnigi neist langes meie kuulijaju all. See oi lahing. Kuulid aina wingustwad meie pea kohal ja müra ning pragin oli nii suur, et naabri kõrast wõimata oli aru saada. Ja kui wiimaks weel käsi anti waenlasele til udega kallale minna, siis algas wõitlus, mille kohutawust ma kirjeldada ei oska. Ma imestan ainult, kuidas ma sellest põrgust weel elusalt pääsesin, elusalt ja ilma et haawatagi oleksin saanud. See oli ainult Jumala õnn. Aga minu kaaswõitlejatest langesiwad mitmed, kes surmalt, kes haawatult, ja puhkawad Austria wäljal. Mul oli täna prii päew, sellepärast sain julle aega kirjutada. Weel kord: suur tänu julle ja palju südamlikki terwisid. Kas me üksteist weel näeme — kes seda teab. Wõitlused, raskeid wõitlused seisawad alles ees. Kirjuta, kuidas lood kodumaal ja kodus on. Sinu Jaan.

(Endine J. walla, R. küla tootlõpetaja, Eestiimaalt.)

Torpedo lastmine Inglise miinilaewa pealt.

Rui kottas . . .

Rui kottas su kohal tiibu
ju õnnetus laotab,
ja walu su südame riibu
ju waenuga waotab.

Kuid usf ei kao su põuest,
et waenlase wõidad ja
ja kallalekippujad õuest
kõik wälja aad häbiga.

Rui woolabfi wennaweri,
ei sellest wõi küsida,
jefst meie maa ja me meri
peab waba olema!

R. Põld.

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(Järg).

„Sm. Wiimasel ajal teeb ta sinuga rohkestegemist?“

„Jah.“

„On ta sulle armastust awaldanud?“

„Neiu nokutas tummalt pead.“

„Ja fina andsid talle forwi?“

„Neiu nokutas jälle“

„See ei ole hea, Beatrice. Tagasi liikotud kofilane on alati waenlane, ja meil ei ole praegu, kõigi pühade juures, põhjust endile rohkem waenlasi teha, kui just hädaste waja.“

Tütar waatas küsiwalt tema otfa. „Mis oleksin ma siis muud tegema pidanud?“ küsis ta imestades, ja kui isa tummalt õlasi lehitas, lisas ta uhkelt juurde: „Ega sa ometi seda wõimalikuks pea, et minust mafaroni-hertsoginna jaoks? Wiletsja mehe naine?“

„O, mitte seda ei mõtle ma,“ wastas isa ruttu ja suudles teda waigistades otfaesise peale. „Arwad sa, et ma ei näe, et see noormees meilt ainult warandust oma hertsoginime lisanduseks otfib? Ennem annaksin sulle nõu klooftrise minna kui selle õnnekiiti naiseks saada, kellel Neapoli kullast weel küllalt ei ole, waid ka meie werd weel nõuab. Aga „ja“ ja „ei“ wahel on weel üks kolmas olemas, Beatrice. Soia teda kinni, mu laps, kuigi ainult mõni kuu, wõi ifegi mõni nädal. Kuuled sa, Beatrice? Soia teda teadmatuses.“

Kuna isa need wiimasel sõnad iseäranis tungiwalt ütles, siis tõstis tütar jahmatades filmad tema otfa.

„Süüdmused omandawad terawa kaju,“ liskas isa tasemalt ja nagu seletades juurde. „Kõige lähem aeg wõib meile suure lõpuotsuse tuua, lähemad nädalad wõiwad meid wabaks, suureks, ühiseks rahwaks teha, Beatrice. Ainult nende wäheste nädalate jookkul tarwita weel warjatud tarkuse kõweraid teesi! Siis wõime loodetawaste kõik wabalt ja uhkelt pead tõsta. Seni aga pea wastu, Beatrice, seni ole minu tark, tubli laps.“

Jälle suudles ta Beatricet otfaesise peale ja waatas siis isaliku uhkusega tema kaunidesse, mustjatesse filmadesse.

„Sa ei tea nii siis weel midagi, isa —?“ fofistas tütar tasa.

„Mis?“

„Rahwa wabastajate plaan on ära antud.“

„Äraantud?“ ehmatas prefekt.

„Praegu kõneles hertsog mulle sellest. Ta teadis, et Genuas Sitsilia jaoks wabatahtlisi kogutakse.“

„Juba?“ hüüdis prefekt elawalt ja astus Jammu tagasi. „Ja mis teadis ta?“

Beatrice kordas peaaegu sõna-sõnalt, mis hertsog temale õelnud.

„Ja muud midagi?“

„Wähemalt ei õelnud ta midagi rohkem.“

„Ja kust teadsid fina sellest asjast?“

Beatrice lasi pea norgu ja waikis.

„Käagi, Beatrice. Ma pean seda teadma. Eht Massilli käest?“

Ta nokutas ja waatas aralt isa otfa.

„Hertsog tahtis wist ainult hirmutada,“ ütles prefekt lühilise järelmõtlemise järele. „Jgatabes on hea, kui kõige wastu ette walmistatud oleme.“

Ta tahtis nähtawaste weel rohkem ütelda. Sel filmapilgul astus aga tema toapoisi sisse ja katkestas jutuaJamise.

„Mario,“ küsis prefekt tema käest, „on kõik kordas?“

„Nagu te käskisite, herra prefekt.“

„Hea küll, siis too mulle kübar ja palitu. Aga kohe. Kuulsid?“

Loapoiss läks. Kui Beatrice nüüd jälle oma isaga üksi oli, küsis ta tafa ja hirmunult:

„Sa tahad veel kord wälja minna, isa?“

„Ma pean, mu laps. Kui ma oma tahtmise järele wõiksin teha, siis heidaksin ma kohe magama, seda ei tarwitse ma küll sulle wist finnitada. Aga ma pean.“

„Nii hilja öösel. Kell on kolme peal. Sa tead, et kõiksugu kardetawaid hulguft —“

„Ole rahul, mu laps. Kõik, mis sa ütelda wõid, tean ma ise palju parem kui sina. Aga ma pean. Ühtki sõna enam sellest. Pea seda meeles, mis ma sulle hertsogi kohta ütlesin. Pea teda kinni, anna temale lootust. Ta saab wähesega leppima. Wäike sõrmeots, käepigistus, üks pill — aga kellele räägin ma seda? Tema ei oleks ju esimene, keda sa ninapidi wead. Nii siis, ole mõistlik, iseäranis nüüd. Kuuled ja? Ja nüüd, head ööd, õigemine, head hommikut. Maga rahulikult, mu laps. Ma olen warsti tagasi.“

„Isa — ma ei tea, aga ma kardan nii kangeste! Kui sinuga midagi juhtuks — ma sureksin!“

„Tühi kartus kõik. Mis peaks mulle siis juhtuma? Neapolis? Kes neidsama Neapoli elanikka, keda ma armastan nagu iseennast, kelle eest ma töötan ja mõtlen ööd kui päewad?“

„Kindel ei wõi aga olla. Rahwast äsfitakse sind wihkama.“

„Oh ei, küll rahwas teab, kes tema waenlane wõi sõber on, nii pime ta ei ole. Ja nüüd küllalt. Maga hästi. Sa oled wäsinud, mu armas laps. Heida magama. Jumalaga!“

Isa jumalaga jätmise tütreaga oli liigutaw-õrn. Alles peale mitmekordset suudlemist saatis Beatrice ta eeslotta, kus Mario oma käskijat ootas, siis lahkusid nad. Mõni minut hiljem oli prefekturihoones kõik pime ja waikne, nagu kõigesügawamas unes.

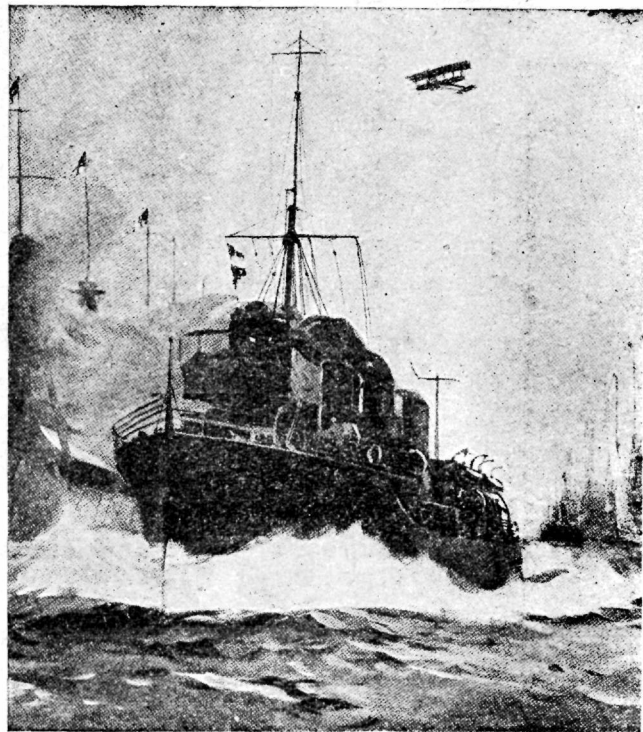
5.

Runa öö ilus ja eratõrraliselt soe oli ja wärskendaw tuul alarohelise Põsilipo poolt magusat lilledõhna laiali kandis, siis ei läinud hertsog di San Valtofa, prefekturist tulles, mitte otse koju, waid suurde, kuni hilise ööni awatud „Europa“ kohwimajasse, San Ferdinando platsi äärde, kuninga palee lähedale. Waewalt oli ta aga siin röödu peal platsi wõtnud, kui temale üks mees lähines, keda ta puudulikuses walguses kohe ära ei tundnud. Pealegi kandis see laia mantlit, mille krae ta näo alumise osa täieste ära warjas.

„Herra hertsog,“ algas see mees alandlikult, „ma ootasin teid, sest et teadsin, et teie prefekturis wiibite.“

„Kes kurat te olete?“ kärengatas hertsog, kes midagi head ei teadnud aimata.

Mees lõi oma mantli lahti, ja wäike küürakas Taddeo Massaccio ilmus selle alt nähtawale.

Inglise-Prantsuse laewastik Katarro lahes.

„Ah, don Taddeo,“ hüüdis hertsog pisut wõrastades, aga siiski rahustatult, „istuge siia, et te teiste tähelepanemist ei ärataks. Mis siis nii hilja veel kuulufse, Taddeo? On teil mulle midagi teatada?“

„Jah, herra hertsog,“ wastas salapolitseinit ja istus ohwitseri kõrwa.

„Selle — noh, kuidas ta nimi nüüd on? Teie teate ju, keda ma arwan. See mees läheb ikka kardetawamaks, Taddeo. Ta tuleb kõrwale toimetada. Kuulete? See noormees on wäga hädaohtlik rahwamees, kõige halwemat sorti mässaja. Ta tuleb wangi panna, kas sedasi wõi teiste, aga nii ruttu kui wõimalik.“

„See ripub ainult teiest ära, herra hertsog.“

„Minust? Aga teie teate ju, mis ma mõtlen. Seda noort talupoega, keda ma teile Gennaro Machiawelli kaupluse ees näitasin.“

„Sedasama. Felice Camboni on ta nimi. Tal on wiinamägi Fuorigrottas ja see on wõlgnewate maamaksude eest pitseri alla pandud. Wiinamägi jäi neile isast järele, neid on ülepea wiis last, muist alles wäikesed. See mees on nüüd igatahes kannis kahtlane, aga tema wangiwõtmiseks on tunnistusi ja tõendusit tarwis, herra hertsog. Nende muresemine aga maksab raha.“

„Taddeo —“

„Üks sõna, herra hertsog. Mitte midagist saab ainult mitte midagi, see on kindel. Kui ma teile

ustriawastased korratused Braagas. Austriaalased lasewad meelewaidajate poolakate salga peale, kes hüüetega „Elagu Wenemaa! Maha sõda!“ mööda uulitsaid liiguvad.

nii siis selles asjas tegewuses pean olema, nagu ma seda ise ka soowin, siis ei maksa mõndasadat scudi ka kahetseda."

"Kus kurat! Mõnisada scudi — talupoja eest!"

"Herra hertsog, ka talupoeg on mõnikord inimene ja tal on — mõnikord, ütlen ma — mõistust ja targad meeled nagu inimesel. See on üks nendest. Kui teil nii siis tarwis on, et ta kaoks, hüwa, siis ei maksa seda väikest rahaohwrit suureks pidada. Kui mitte — ka hea, siis ei räägi me enam sellest."

Hertsog ei olnud suur rahaandmise sõber, Taddeo aga sellewastu seda suurem rahawõtmise sõber, ja sellel põhjal tekkis nüüd niisugune elaw tingimine ja kauplemine, nagu seda ainult Neapolis tuntakse. Taddeo ütles enesele, et suurte herrade jaoks muidu selga küürutada ei maksa, kui selle eest raha ei saa. Tulewikumuusik suurest tärsust ja ametiförgendusest erakorraliselt tubli politikalise teenistuse eest, mida hertsog Hugo temale tegi — see ei maksnud ju midagi — kõlas küll väga ilufaste, aga Taddeot see päriselt õnge tõmmata ei suutnud. See oli lugu warblasest peos ja tuwist katusel. Taddeo tahtis oma warblast saada, kuida siis lugu tuwiga läheb, efs seda jõua näha.

Hertsog selle wastu kaalus hoolega, nagu kistsipung kunagi, kui palju ta anda wõiks, et täbara talupoisi ja tema pusti eest rahu leida. Kuna Taddeo teadis, et tal Felicele kõige rohkem kakskümmend scudi anda tuleb, siis jättis ta nõutud summast pisut maha, hertsog lisas pisut juurde ja lubas weel rohkem, ja nii oldi peaaegu juba lõpule jõudmas, kui hertsogi tähepanemine äkitselt teisele poole pööras.

Prefekturi poolt tuli üks mees, pehme wiltiibar sügawgste üle näo tõmmatud, mantli krae ülewel,

otsekui tal äratundmist karta oleks, põigiti üle platsi ühe tõlla poole, mis waewalt wiiskümmend samm prefekturist eemal tema peale ootama näis.

Hertsog Ugo arwas selles mehes fogu ja kõnnaku poolest prefekt Liberio Romano ära tundwat. Kõigesuuremas ärewuses wahtis ta temale järele, otsekui näeks ta waimu üle platsi minewat. Mis oli prefektil niisugusel ajal weel kodust wäljas teha? Mii saladuslifel warjatud kombel? Oli ta wandeseltslane? Kõik teised huwid kahwatasid filmapilguks nende küsimuste kõrwal. Nähtawaste seis is hertsog Ugol nii palju kaalu peal, et kõik muu selle kõrwat tühisets jäi.

Kui temal õnneks lähets pilku heita prefekti salafekeldustesse, tema wõsiste käitude jälgile saada — misugune suurepäraline tulewik siis temal awaneks! Ammugi juba Romanot teatud möödul kahtlaseks pidades, lootis hertsog Ugo nende saladuste waral Beatricet kergeste oma naiseks sundida ja ühtlast ka oma aujärkudes kiireste tõusta. Kõik tema soowid ja lootused lähetsid ühe hoobiga täide, kui temal õnneks lähets wälja nuuskida, misugused ettewõtted prefekt il teoksil on.

"Ruttu, Taddeo, kiriwase päralt, ruttu mulle woormeest," sofistas ta hingetult ja tõusis ärewuses üles.

Salapolitseinik ei saanud korra pealt aru, milles asi seis is.

"Woorimeest, herra hertsog? Ja minu sada kakskümmend wiis scudi?"

"Dinas!" sõimas hertsog wihaselt, aga tasase häälega, et keski ei kuuleks, "kas sa ei näe siis? Seal! Sina pead oma sada kakskümmend wiis scudi saama. Kes see on seal? See, kes tõlla poole läheb? Ruttu, Taddeo, mulle woormeest!"

Rahewõitlus keset okeani.

Merelähing Inglise ja Saksa laewastiku wahel on lõppenud. Saksa laewastik, kes pea sadamafindluste kaitse alt wälja julgese pista, satrus inglase tule alla ja sai rängaste liüia. Kuid ka inglased on waidi kahju saanud . . .

Meri on haawatuid ja surinuid täis. Neid kõiki ei jõuta ära korjata — pimedus tuleb peale. Haawatud Inglise madrus, kes miinilaewa pealt merde kukkunud ja kaua uppumisejurma ga wõideldes laineid löhtunud, leiab wiimaks tühja kasti, mis laewalaelt sisse kukkunud, ja ronib selle peale, ta on päästetud — vähemalt uppumisejurmaast. Somnikul leiab teda muudugi mõni wahipeal olew miinipaati ja wõtab peale . . . Kõikilt filmab ta tramplikult kokku kitsutud huulte ja suurte, punnis filmadega Saksa madruki oma poole ujumat. Ta saab selle mõttest aru. Kõik wäin jookseb tal üle keha. Kuid see on ainult minutiks, — kohe on ta jälle külma wäreline inglane. Ta toetab enese mõnufamalt kasti serwale ja jääb ootama. Saks-

lane jõuab ligi ja haarab tramplikult kasti serwast kinni — ta tahab kasti peale ronida. Kuid kast on wäikene, kahte inimest see wee peal ei kanna. Algab meedik wõitlus. Wõitlus mitte elu, waid jurma peale. Wõitlus keset ääretat okeani, filmade laineid walgetel harjadel. Üks peab surema — kahte ei kanna kast ülewal.
Gori.

Taddeo waatas ringi. Kust pidi ta sel hilisel ajal siit woorimehe saama? Terwe plats oli tühi ja waike, ei inimesehingegi kuskil.

„Kas see ei ole prefekt, Taddeo?“ sosistas hertsog jälle.

„Prefekt? Kus?“

„Seal, kes seal tõlda astub? Ruttu tema järele!“

„Mõtjah, see wõib küll prefekt olla. Hüüdkte teda, herra hertsog. Teile sünnib seda teha, minul mitte.“

„Wastikas!“ ümises hertsog wihaselt ja jooksis minema, et oma käe peal tollale järele hüüda.

Järelluuramine oli aga täieste lootusetu, sest waevalt oli mees tõlda istunud, kui see kiireste üle platfi kihutas ja Toledot kaudu edasi wuras. Sajatades ja ähklides, jüdamepõhjas kohmakat salapolitseinikku siunates, kes tema mõttekäigust korrapealt aru polnud saanud, pööras hertsog tagasi, maksis oma joogiarwe wälja ja jooksis otsekohe paleesse, kus ennaft wahiohwitserile teatas.

Tõld, millele hertsog di San Baltosa asjata järele jõuda oli piüüdnud, sõitis Toledot mööda kuni Dante platfini, pööras siis paremale poole ja peatas nagu ennemalt saadud käsu järele kitsa, räpase ja wiletsa Bicolo põikuulitsa ees. Siin astus seesistuja, kes musta näokatet kandis, wälja.

„Bean ma siin ootama, armulik herra?“ küsis kutsar.

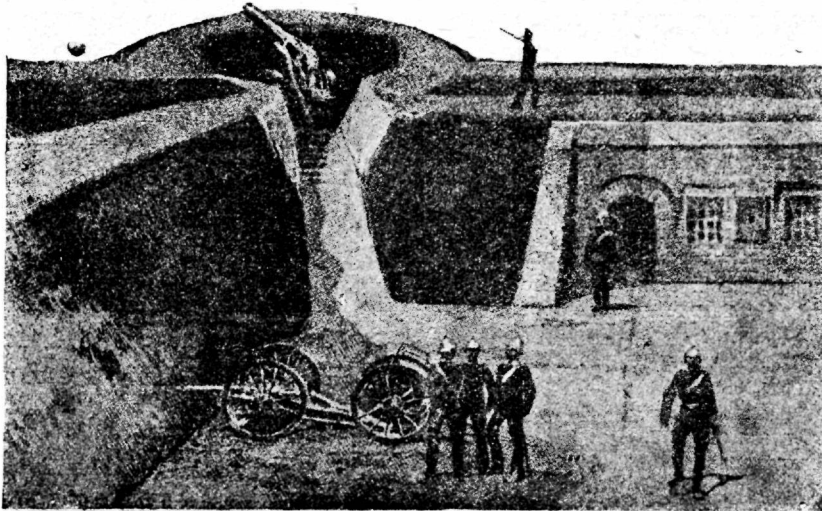
„Ei. Sa sõidad kohe koju“, wastas see seni seisma jäädes kuni tõld ümber pööras ja jälle sinna tagasi sõitis, kust tulnud oli. Alles siis sammus see näokattega mees pikkamisi ja ettewaatlikult, käsi näokatte ees, pimedat, sopilist Bicolot mööda edasi.

Alegajalt jäi ta uste alla seisatama, läks aga lõpuks ikka museumi poolses sibil edasi. Nähtawaste otfis ta üht teatud tundemärki ja ei teadnud selgeste, kust seda leidma pidi.

Bicolos näis kõik tühi ja waike olewat. Ülemises otfas, kus uulits wäike käänaflu tegi, põles küll wäike õlilamp, aga tema walguusel ei wõinud isegi pühkmete ja risu hunikuid seletada, mis siia ja sinna olid kokku kuhjatud.

Wiimaks jäi ta seisma, ja nimelt ufse ees, mis küll luffus oli ja millel pealegi weel jäme latt põigiti ees oli, mille tagant aga tõrelewa naise hääl kostis.

„Joobnud ja joobnud ja jälle joobnud“, riitles see naine. „On see kellegi elu! Kas sul sugugi häbi ei ole, närukael niisugune! Mis! Wait peaksin ma olema? Wõi õige sinu ees peaksin ma suud kinni pidama! Kõik inimesed peawad teadma, misugune lontrus sa oled, kelle Jumal mulle ristiks kaela andnud. Püha neitsi, sina ka mees? Iga loom on parem kui sina“. —
(Järgneb.)

Saksamaa kindluses.

Prantsuse wabariigi president
Poincaré.

Rohus ja armastus.

(Pilt Saksa sõjajärgel.)

Niis on Berliini uulits Unter den Linden õhtuti. Pikk, lõpmata pikk rida tõdasi ja automobiliisi woolab mööda uulitsat, mis nagu peegel üle on. Nende sõiduriistade wahelt liituvad endid mootorjalgrattad ja jalgrattad läbi, nagu mõne ime läbi hobuste eesi pääjedes, kuna laiade tõnniteede peal rahulolew seltskond edasi woolab.

Kinematografide sildid waheldawad juurte tuledega. Rohwimajade ees põlewad heledad, sinikad laternad. Berliin elab oma õhtu uulitsaegu.

Ühel niijugusel õhtul sõitis ohwitseride seltsimaja ette üks uhke tõld teise järele. Kui rasked uhked avanefid, siis kostsid waltseri tantsud wälja, mis aga kohe uulitsa kõrre sisse ära kadusid. Sisjemähitud naisterahwaste kogud astusid ruttu tõllaft wälja ja kadusid raskete uste taha. Saatjateks olid neil kas isilindrikandjad wõi kannustega herrad.

Zanina Washinskaja istus oma tädiaga poolpimedas eeskõjas. Talle ei meeldinud koftu tulnud seltskond, sest ta oli wäljamaalane ja poolakas, ja tema silmad, mida uhked juukseid ümbritsefid, pilbusid karmis wihaseid pilkusi.

„Kus on Georg?“ — küsis ta tujufalt, oma lehwikuga mängides. — „Mis tarwis on meil täna ball?“

— „Ei ole teistte wõimalik“, — sõstas tädi. — „Sinu isa sai komandandi käest isikliku kutse.“

Ta tahtis weel midagi lausuda, kuid Georg seisis juba Zanina ees ja tutvustas temale noort, wäledat ohwitseri. „Leitnant Rumper“, — ütles ta lühidelt.

Rumper tumardas, ja mõne minuti pärast tundis Zanina ennast ohwitseri käte wahel waltseris edasi liikumat.

„Teie olete poolakas?“ — sõstas Rumper, tema peale paluwa pilguga waadates. — „Ma jumalban Poola naisterahwaid. Nende peened liigutused, nende iludus...“

Waltser lõppes. Aga Rumper ei lahtunud. Ta seisis ja tegi komplimentisid, milledest temal juur tagawara näis olemat. Ta palus preilit igaks tantjuts, tõndis temaga wahaeagadel mööda pikki koridorisid ja, wiimaks, kui juba kojusõitmine algas, seistas ta poolpimedas nurgas ja ütles diglase kurbtule: „

„Muinasjutt on lõppenud. Ma ei ole kunagi nii õnnelik olnud, kui täna.“

Ja ootamata Zaninale enesele, pigistas ta wäite käsi walges kindakehes ohwitseri kätt tugewamalt, kui tarwis oleks olnud.

Ruttu kaduwa armastuse laine oli tema üle wõimust wõtnud.

II.

„Teie saate hästi oma ülesandest aru“, — ütles Rumperile wihane kindral. — „Teie sõidate ilka Daani reisisa nime all. Teie ülesanne on, ennast sõjawäeringfondades tutvustada ja teada saada, mis ilal wõimalik. Olge ettewaatlik, aga pidage meeles, et warsti sõda Wenemaaga möödapääsemata on, ja et niijuguste jala...“ — kindral parandas ruttu: „niijuguste maakuulajate tegevus wäga tarwilik meie isamaale on.“

Rumper sai tubli summa raha, ja reisisa moodi, kellel kõid igaw on ja kes millegi wastu huwitust ei tunne, hakkas tema reisisa, ja nimelt mööda piiriäärseid linnasi. Zje-äransis humitas teda Wološinski. Sedawiisi oli temale ta juhatustirjades soowitatud. Pool Poola, pool juudi linnakesena, oli see linn tähelepanemiseväärt juure sõjawäe seiskohaks. Rumper peatas kõigeparemas wõdrastemajas ja wanaaja uurijana ennast esiteledes, hakkas ta tutvust ülemusega sõtima. Kuid sõjawäelased olid sõnaahtrid, ja asi ei edenenu. Aga jini tuli temale juhtumine abits. Kui ta ükskord ühilduses istus, nägi ta täieste ootamata tuttawat linna-pead halli polguülema mööda jammurwat. Sinapea, kes natuke purjutanud oli, tutvustas teda ohwitseriga, ja poole tunni pärast oli Rumper polguülema täie usalduse wõitnud, sest et ta lõpmata Wene wägede waprust kiita mõistis.

Alguses ei olnud ta polguülema nime hästi kuulnud. aga kui polguülem jumalagajätmise puhul teda enese juurde kutse, siis pani ta tuttaw nimi tema südame warijema.

„Washinski?“ — tõrdas ta. — „Wabandage, aga ma arwan, et ma teie tütrega tuttaw olen.“ — Ja ta jutustas temale oma juhtumiseft balli peal.

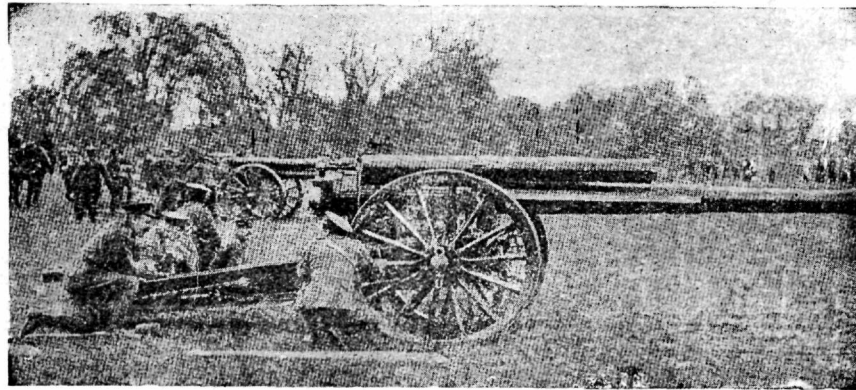
Wana ohwitser jutustas talle kahjuks, et tütar parajaste sugulaste juurde sõitnud on, nii et temaga koftu-jaamine wõimata on.

— „Ühest küljest waadates on see parem“, mõtles Rumper. „Ei ole tarwis mõelda, mispärast ma Daani wanaaja uurijaks hakkasin.“

Zgapäew oli Rumper Washinski juures wõdrsil. Samm jammu järele tahtis ta wana ohwitseri usaldust wõita. Ja see oli wäga wastutulelik ja jutustas talle wäga palju oma isiklikust elust. Rumper oli täieste oma inimene.

Saksa-patareis Antwerpeni all.

Inglise raske suurtükiwägi.

Saawatute kandmine lahinguväljalt Punaše-Nisti rongi.

Polgulipu eest.
W. N. Pashtshenko kuju.

Ükskord tuli Bashinski Kumperile pahas tujus vastu „Suur pahandus“ — ütles ta pahaselt. „Kõeg on minule jälle pahandust sünnitanud. Ta on kümnetuhat rubla ära raiskandud, ja teda ähwardab wangikoda. Kuid raha minul ei ole.“

Kumper kuuldas hingetult.

„Julgeba?“ küsis tal mõte läbi pea. — „Auda... sübada talle plaani eest.“

Polguülem sammus pahaselt nurgast nurka.

„Polguülem“, algas ta wäriwewa häälega. „Polguülem. Ma wõin teile selle raha anda, kui te mulle wäikeste meelehega teeksite.“

„Mis, teie! Ma ei wõi seda raha nii pea ära maksta.“

„Kumalus. Keegi ei tahagi tagasi. Teie jaate kümme tuhat rubla, kui te mulle Gortshewski plaani kahels tunniks laenate. Ma saadan ta teile täies korras tagasi.“

Polguülem seisatas, nagu walgust rabatud, siis muutus ta nagu tuhatarwajaks, ja ta filmad tahtsid Kumperi kõige sügawamasse südame põhja tungida.

„Salakuulaja!“ ütendas Bashinski. „Sa ei lahtu siit toaft.“

Kõeldatud browning walgatas Kumperi täes, ja mõne filmapilgu järele oli ta wäljas, kus ta ühes litjas uulitsas ära kadus.

III.

Nii kange oli suurtükitali, et ta ohwitseride tästusi kuulda ei olnud. Wäike Woloshinski taitses ennast hullu julgusega ja üks Satsja pealetungimine löödi teise järele tagasi.

Kumper seisus lahwatult ja äritatult wäike mäele otjas ja waatles kindlustusi.

„Kõigest kaks aastat on mööda“, mõtles ta, — „kõigest kaks aastat, kui ma siin linnatehes olin, ja niisugune muutus“ — Ja ruttu ilmusid ta filmade ette pildid endistest aegadest, wana polguülem, põgenemine, ta kõrwades kofisid waltjeri wiisid, ta nägi sügawaid muste filmi, mis tema ettekujutuse wõimu üles äratasid.

„Kus on Janina?“ mõtles ta, ja tajane walu wõttis ta südames ajat.

„Kolmas tormijooks!“ — kõlas käst, ja suurtükiväe kaitse all tormas ratsawägi, mille taga jalawägi musta paelana edasi liikus, kantside poole.

Kumper kihutas, ilma et ta oleks teadnud, mis ta tegi. Ta nägi enese ees ainult mullawalli ja walgeid juhtjupihweteji, kina ta ümber pommid lõhkesid ja kuulid wihisesid.

„Hoch Kaiser!“ kisendasid ta ümber mehed ja tormasid pööraselt surmale vastu.

Midagi hirmsat sündis. Wäriwewa „hurra“ kostis nende vastu, ja hall-roheline inimeste hull tormas nende päästiktudega kallale.

„Tapa äranõetud jaks! Hurra!“

Kujagilt külse pealt tormas nende kajakate pool kallale. Sobusekela ümber kinni hoides, lendasid need edasi nagu tiul. Juba langes esimene preislane, weel, weel.

Kumper lastis mõne kuuli, kus aga juhtus. Hirm, elajasit hirm, wõttis tema üle wõimust, ta tahtis põgeneda.

Sellel filmapilgul nägi ta ühte tuttavat nägu. Hall polguülem kiendas midagi, kätt wälja sirutades.

„Bashinski“, küsis mõte Kumperi peast läbi. Ta tõstis browningu, jhtis ja lastis. Polguülem langes. Ja sel filmapilgul tundis ta midagi hirmsat oma õlas, ja ta langes maha. Kajak oli ta jädulast heitnud. Kellegi hobune löi teda rauaga ja pimedus, õhne pimedus kattis kõik kinni.

IV.

Esimene asi, mida Kumper nägi, oli laterna wilkum tulute. Ilmaku pilt paralt näis ilmõpnmata olewat. Ta sajad õhked ja hüüded kuulsusid siin ja seal. Tundus, nagu koguksid endid siin teise ilma warjud mõne hirmsa teo jaoks.

Hirmaste walutas õlg. Kumper tahtis liigutada, kuid äkiline walu keelas jeda tegemast.

„Kus ma olen?“ küsis ta. „Wististe wenelased.“

Maale saadetud Inglise laewawägi Belgias.

Woldemar Weermann
 Tallinnast, Mafarowi wab-
 ritusi, Puhlini hospidali,
 haawatud 27. aug. Lembergi
 all, Preobrajenski postus.

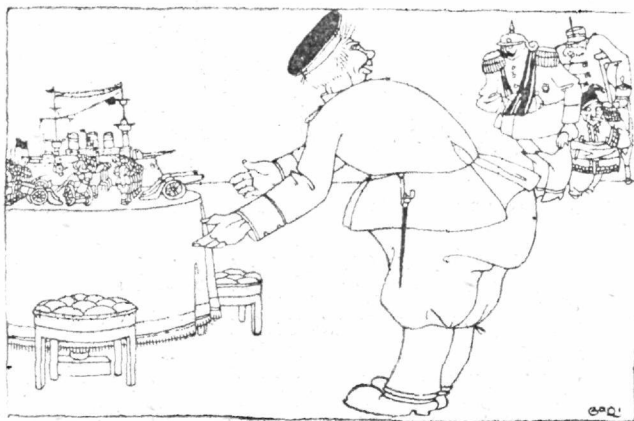
on ükskõik, kes teie olete — ja ta ulatas ohwitserile wett.
 Numper pigistas hambad kokku ja ägas tumedalt.
 „Ei ole waja, — mõrtsukas olen ma.“
 Tšanine ägamine oli wastujets. Kõltsides langes weekruus
 maha ja weeres jängi alla.
 „Kudas teie ettewaatamata olete, õde,“ — tõlas arsti
 etteheitew hää.
 „Mina ... mina ...“ — lausus õde, aga ta ei saanud
 enam edasi.

„Nüüd hüüda, et jee siin jalakuulaja on. Mahalast-
 mise hurm ... Tappis isa, minu isa.“
 Numper ähtis meelemärkujeta oletus. Kõua waatles
 Janina ohwitseri nüüd walust wiltn kistud nägu.

Sis näis ta otjusele jõudwat. Araseletatud ilmega,
 tindlalt ja rahulikult, tõstis ta kruusi, waldas wett sisse ja
 pani haawatu huultele.

„Zumal andku teile andets,“ jostistas ta, kuna Numper
 ahnelt külma wett neelas.

Wene keelest S. Gr.

Shtusfööl.

Willem Littleb, et ta warsti
 Petrogradis teeb saab jooma.
 Aljalehet.

Wenelane: „Teil, mu herrad on, nagu ma näen, peale
 Pariisi lõunafööli süda weffiseks läinud ja tahate jälle weidi
 tehakinnitust saada. Olge nii lahked — laud on laetud!“

Inglise riigilaul.

Maestoso

Musical score for the English national anthem, including vocal lines and piano accompaniment. The lyrics are in Estonian.

Ku - nin - gat lait - se Sa, Ju - mal, et
 Me saa - tust juh - ti - da, oh Ju - mal,

ela - da wdiks ta - na ta! Et uh - feid
 wdia Sa siin ar - mu - ga! Oh an - na

le - pi - tats, jõueluid toe - tats, kõi - ki ka
 õnnis - tust ja õnnes rahul - dust ning hädas

rahuldaks meil if - ta ta!
 kannatust meil if - ta Sa!

Inglise riigilaul on üks kõige rohkem laiali loagenud
 hümnustest. Seda laulawad kaksikümmeend kaks riiki, ena-
 maste kõit Saksa riigikese; sellesama wiisi peal lauldakse ka
 Preisi riigilaulu: „Heil dir im Siegerkranz“.

Wenemaale toodi see hümnus 1816. aastal sisse. Sel
 aastal käskis Suurwõrft Konstantin Pawlowitsh Warsawis
 paradil seda hümnust keiser Aleksander I terwitamiseks mängida
 Muusik mängis Inglise riigilaulu „God save the King,“ ja
 peale seda anti kroonu muusikatooridele kõigefõrgem käsk.
 keisri wastuwõtmiseks alati seda wiisi mängida. 1833. aastal
 tunnustati „Zumal Reisrit kaitse ja“ ametlikult Wene
 hümnuseks ja sellest saadil ladus Inglise hümnus „God
 save the King“ Wene paradidelt.

Maha sõda! Maha Hohenzollernid!

Miisuguseid plakati ja kuulutusi leidub igalpool Berlinis. Politsei kirjub neid maha, aga ei lähe tundgi mööda, kui sealsamas tohas jälle samasugune plakat ripub.

Politsei president avaldas kodanikkudele üleskutse, et nad valitsusevastaste kuulutuste ülestleepijate järele teraselt waltsfid.

Kuid sotsialdemokraadid naersid valitsuse ülestutse üle.

"Ega siis ometi kõik berlinlased nuuskuri ametit wõi pidada!" hüüdis doktor Merz "Vorwärts'i" juhtkirjas.

Berlini poiste meeleolu on nähtawaste walitsewa soo wastane. Alles hiljuti jagati ühele

poisile politsei-büroos ihumuhitust selle eest, et tema taskust mõned sotsialdemokraatlike siuga proklamatsioonid leiti.

Küsimuse peale, kust ta need plakatid saanud, wastas ta et Schuzmann (linnawahi) need temale andnud.

Politseinikud said väga wihaseks ja peksid poisi istumise toha weriseks, seletades, et kõiki poisja, kes seesuguseid plakati üles kleebiwad, samasugune keretäis ootab.

Berlini wabameesne ajakirjandus löi suurt lärmi seesuguse ümberkäimise wiisi üle alaealistega.

Kuid neil päewil tasufid poisid politseile kätte.

"Adleri" wõdrastemajas pandi heategewal otstarbel pidu toime, mille puhul sissetulek tagawarawäeliste perekondade heaks oli määratud.

Selge on, et politsei omalt poolt seda ettewõtet kõigest wäest toetas.

Pidu toimepanijad saatsid omalt poolt sandwitshid (Sandwiche) *) linna mööda laiali.

Berlini põhjapoolses osas Chausse-straße (Maantee uulitsa) ottas on rahwa söögimaja. Need sandwitshid sõwad siin lõunat, oma kuulutustega kleebitud papist ülikonda ufse äärde jättes.

Sõuna ajal kogusid poisid sja kofku ja kleepisid kõikide sandwitshide mundrid oma kuulutuste ja ülestutsetega: "Maha sõda! Maha Hohenzollernid!" üle.

Politsei imestus oli piirita, kui korraga Berlini parematel uulitsatel seesuguseid walitsusewastast ülestutseid filmas. Riireste tormasid politseinikud sandwitshide kallale, papist mundrit neil seljast maha rebida püüdes. Kuid sandwitshid, enamaste tugewad mehed töötä tööliliste seast, ei saanud asjalooft aru ja kaitsesid endid ägedalt.

Tekkis rüülemine, milles politseinikud wõitu ei saanud. Alles wälja kutsutud politsei ratsafalgad püüdisid sandwitshid kinni.

Terwe selle rüülemise puhul plaksutasid poisid elawalt kása.

Weel toredam nali sündis "Wõitude allees", kuhu Saksamaa sentiste walitsujate ausambad üles on seatud. Seal leiti ihel hommikul kõigi nende kurwirstide, kuningate ja teisrite käes lipud pealkirjaga: "Maha sõda!"

Sellest teada saades käskis Willem II süüdlasi üles ottida.

Kuid kõik otfirmised jäid asjataks.

Neid plakati leidub igalpool, kus aga wähegi wõimalik, rohkearwulistes Berlini joogikohtades aga mahutawad nägematad käd nad laudade, toolide ja sohwide peale.

Berlini sotsialdemokraadid muigawad aga ja kinnitawad nalja pärast, et prantslased neid ülestutseid oma aeroplaniidelt maha pilluwad.

J. R.

*) Sandwiche -- wõitleid. Wõnda nimetatakse Berlinis neid mehi, kes, kuulutusi selja peal ja rinna ees kandes, mööda uulitsaid jalutawad.

Rurb türelugu.

Saksamaal, kuis filmad näewad, toonekurel turwad päewad: Kes weel wähe mehe moodi ja kes iial mehets loodi, olgu see ka kõige tillem, kõik on ära wiinud Willem . . . Kõik, kõik wiidud põllult, wainult, järele on jäänud ainult mõni tuhatarwa tudi ja ka mõi, kes sõõb pudi . . . Uga mis on neiffti taju? Mis saab nende käest taju? . . . Kurekene kurwalt kuulab, majaharjal sulgi tuulab, selgeste ta filmad näewad: kätte jõudnud kurwad päewad — olgu koit wõi olgu eha, midagi tal pole teha! Naised palugu wõi nutku — kurg sealt warsti paneb putku!

Dhaka Ott.

Saksa sõjateated.

(Wäljawõtted Berlini lehtedest.)

Meie miinilaewastik pani Härjapea jõe miina täis, konfiskeris jõe lõhna ära ja saatis pudelitega Krupi wabrikusse, kus sellest suurepäralisi haiguspomma tehakse.

Benelased kardawad hirmsaste meie suurtükka. Seda on sellest näha, et nad paari paugu järele meie suurtükid puruks lasewad, ehk hoopis ära wõtawad.

Benelaste kultura puudusest annab tunnistust see asjalu et nad Punaft Risti ega haawatuid sugugi ei lasse.

Lükkame ümber jutud, nagu peaksid meie ohvitserid ennast naisterahwaste wastu wiisakuseta illewal. Meie ohwitserid on läbi ja läbi gentelmanid ja talitawad kõigi wiisakuse reeglite järele. Nii annawad nad näituseks igale äravägistatud naisterahwale oma nimekaardi.

Et Saksamaal nälg walitseb, ei ole tõsi. Meil on kõik elu suurepäraline, ainult süüa ei ole meil midagi.

Ametlikult teatatakse, et meie ratsawägi Rihnuasaare oma kätte on wõtnud ja süüa, mis Rihnuasaart Sahaliniga ühendab, õhku lasnud.

Wenelased süüdistawad meid metsikus, kuid nüüd tuleb wälja, et nad just ise seda teewad. Meie tapame ainult naisti, lapsi ja wanu raukasti, kuid wenelased tapawad soldatisti. Nii lastsid nad terve meie korpusse sellepärast maha, et meie soldatid neid kindlusest wälja tahtsid ajada ja wangi wõtta.

Meie soldatite üleliigselt wahwusest annab järgmine juhtumine iseloomulise pildi.

Ühest külast läbi minnes filmas meie jalawäe korpus enese poole tuhatnelja kihutawat kasakat. Meie soldatid kohkusid küll ära, kuid ei pannud mitte üle-pea-kaela jooksuma, nagu seda wast arwata oleks wõinud, waid taganesid täies korras: haawatuid, moonakoormaid ning suurtüüka maha jättes.

Prantsufemaal on meie wäed Roti külla kindluse ja Lasnamäe oma kätte wõtnud.

Mõnelt poolt püütakse seletada, et meie taganemine Prantsufemaalt liialasamise peal põhjeneb, kuid see ei ole tõsi. Meie taganeme sellepärast, et meie soldatid prantslastega sõdida ei taha, sest et Prantsuse soldatitel suuremalt jaolt kõigil Jean nimeks on.

Wenemaal on suur mäts lahti. Snimeste hulgad liiguwad uulitsatel lippudega ja karjuwad „да здравствует война“ ja „долой Германию“. Saku aialinn põleb.

Wälja kirjutanud Gori.

„Mispärast saks-lased meie haigemajade peale lasewad?“

„Ega wiist muud, kui tunnawad, et nad wõitluseks meie terwete soldatite wastu jõuetud on.“

Seente hooajal.

Gesani joomapidu.

Meieaegne rööwliwägi

Oli kord Pariisi teel,

Seal Gesani lossi nägi

Uhkelt seisemas enda eel.

Warsti tigidad wandalid—

Kroonprints ise kõige ees,—

Täitfid lossi uhked saalikid;

Rööwis, lõhkus igamees.

Lõpuks toores kroonprints tahtis

Joomapidu pidada,

Sellepärast ringi wahtis,

Mis wõiks kurku kallata.

Lossi-keldrist wälja toodi

Kelituhat pudelit,

Eiis shampanjat nahka joodi,

Mis ei maksnud midagiti.

Kui ju olid mehed purjus

Põrandatel lamamas,

Lõffel tõusis printsi kurjus

Ja ta nõnda pajatas:

„Sama pidu suurel wiisil

Warsti toime paneme,

Sest et homme ju Pariisil

Tuleb wiimne tunnike!“

Uga samal sekundil

Kuuldi hirmsat müra;

Saksa inime est-hundil

Püüfid lödisewad:

Lossi ja Pariisi wahet

Inglis wägi täitis seal

Ja sealt sadas kuulirahet

Joodikute salga peal.

Nii kui koer, kes peasta saanud,

Kroonprints kiirelt põgenes;

Mei ta ei ekitanud

Rende pidu-une sees.

Pidulised ärkasiwad

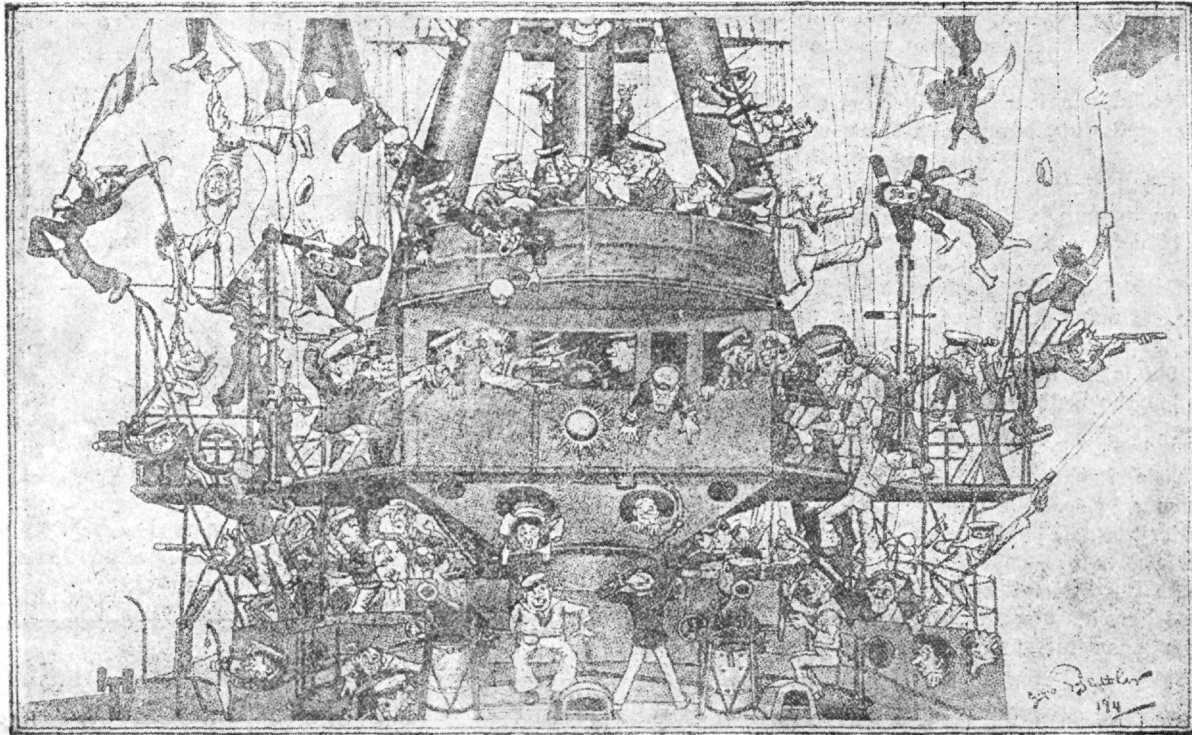
Alles wirnas wantri peal,

Asjalugu märkasiwad,

Kui neid wangiks wõeti seal

1 oktoobril, 1914.

Inglise nali.

Sõjalärm Inglise breadnoughti peal eht: Sada filma walwawad ju järele, oh sakslane!

Keerdküsimuste seletused.

Meie Mats № 6: 1. aabitsakütid; 2. kui ta üffi on, on neid aga faks wõi rohkem, siis on nad rebased; 3. Pigilind.

Meie Mats № 7: 1. märgi; 2. sellepärast et neid rohkem on kui walgeid; 3. suwel, talwel pööratakse temale selg.
Meie Mats ise
N. B. Uued küsimused anname tulewas numbris illes.

Sõjaohwrid.

Zahkelt poolt meile kätte muretetud teadete järele wiibiwad 204-205 ühendatud hospitalis järgmised eestlased-alanwäelased rawitsemisel: Jaan Becker, Karl Hausmann, Artur Kronberg, Jaan Peterson, Jüri Peterson, Jaan Peeter ja Karl Timm.

Ilmusid trükkist ja on igast raamatukauplusest saada:

„Meie Matši“ tähtraamat 1915. a. jaoks.

Piltidega ilustatud kalendarijum ja lisa. Sisju: Soow terweks aastaks. Ilusad iga-luu kohased naljad ja pildid. Harilikud posti ja raudtee teated, laadad, raudtee jaamad ja nende kaugused. Uus sõjawäe teenistuse seadus. Soiu-laenukasjad ja kredit-ühisused. Mõdedud. Kodumaa ameti-kojad. Kohtuasjade jaotus ja nende ajamise wiisid. Kortermaks. Tallinna, Rakvere, Paide, Saapsalu, Kuvesaare, Narwa, Pärnu, Tartu, Wiljandi, Võru, Walga, Riia ja Peterburi linnade juhid. Kodumaa adresid. Piltidega ilustatud lisa leiata muu seas: Noore parumi kodusõit (naljakas juhtumine parun Wetterstrauchiga, nelja pildiga.) Ruda töö nõnda pall (pilkelaul pildiga.) Kawal Korwi-Madis. Riila tool ja Riila kõrts, kirjutanud Paul Pinna. Rõhurohi. Wõrdlus. Kontorjsti kättemaksmine. Wanapoisi testament. Wene wägede kõrge ülemjuhataja. Rõkkupõrkamine. Prantsuse sõldati kiri. Eesti Europa sõja laul. Saksa tagawarawäelised. j. n. e. Hind 20 kop. Kolmewärwilise Europa sõjakaardiga 25 kop.

Teaduse tähtraamat 1915 a. jaoks.

Igapäewases elus tarwisminewate juhatusetega. Hind 15 kop. Sisjus on: Harilikud kalendri teated, kodumaalinnade juhij.d. n. e. Tulusad juhatused: Mõned arstirohud ja nende tarwitamine. Naisterahwa kodu-aptel. Kana ei saa mureda. Wiljapuu aed. Põõsas-puud. Siigisene istutamine. Seente kasvatamine. Tulusad õpetused. Humalad. Ilmatuulutajad Jäneste ja muude loomade eemalhooldmine aedadest. Lam-maste willa kaswamise edendamine. Liha mädanemise eest hoida. Rahalakk hobuseriistade ja rihmade jaoks. Kodu õlu. Dunasid ja pirniseid alal hoida Pärni walmistamine. Petti-piima mõju sigade söötmise juures. Piima proovimine. Puust asju pihastamise ja põlemise eest hoida. Saapawiks ja määre. Seebi walmistamise kõige lihtsam wiis jne. jne. Mitmesugused kafulikud teated ja tulusate raamatute nimekiri.

Teaduse kirjastus Tallinnas, Harju ja Riikli uul. nurg.

: : nr. 46/15. : :

Кооп. соев. издательство. Выходит издательство Яков Яков. Выходит издательство Я. Муни. — М. Ситтер'л трэйт, Tallinnas.